

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА СОЇ В УКРАЇНІ

Скоробагатько К.А., здоб. вищ. осв.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Р.М. Остапенко**
Державний біотехнологічний університет

Соє є однією з найбільш конкурентоспроможних бобових культур в органічному землеробстві і широко практикується в Україні та Карпатах.

Загальновідомо, що умови їх вирощування та правильний підбір сортів рослин важливі для отримання високоврожайних і стабільних урожаїв. В основному це стосується ґрунтово-метеорологічних умов у природних зонах, а також застосування науково обґрунтованих агротехнічних заходів, що сприяють підвищенню біологічного потенціалу рослин і захисту їх від негативних факторів.

У системі заходів із посіву та виробництва насіння сої важливе місце посідає використання біологічних, фізико-хімічних засобів у техніці їх посіву, які сприяють значному підвищенню врожайності сої.

Сьогодні світове виробництво сої становить майже 336,59 млн тонн, лідирують Бразилія, США та Аргентина, які зібрали рекордні 271,67 млн тонн у 2019-2020 рр., що становить 80,71% світового виробництва. Китай (18,1 млн. тонн), Індія (9,3 млн. тонн) і Парагвай (9,9 млн. тонн) також були основними виробниками. Змінилися і лідери виробництва: якщо першими були США, то зараз це місце займає Бразилія. У свою чергу, загальна світова пропозиція зростає завдяки поточним великим запасам[3].

Україна посідає восьме місце у світі за виробництвом сої, але шосте за продажами. Список країн-імпортерів у 2019-2020 рр. такий: Китай – 59,77% світового попиту і ця частка буде зростати, ЄС – 9,57%, Мексика, Аргентина та Єгипет – 3,68%, 2,85% та 2,76% відповідно [1].

У 2020 році Україна збрала 27976,7 тис. ц сої, що на 15,4% менше, ніж у 2019 році. Урожайність з 1 га в 2020 році становила 20,5 ц/га, що на 10,5 % менше за 2019 р. Найбільший врожай отримано у Закарпатській і Запорізькій областях, 33,4 та 31,1 ц/га відповідно.

На вітчизняному ринку сільськогосподарської продукції соє протягом багатьох років займає лідируючі позиції в експорті та переробці харчових продуктів і кормів, як і продовольчі культури, а також має стратегічне значення для забезпечення національної

продовольчої та економічної безпеки. Основними передумовами зміни місця цієї культури в світі за останні 20 років є зміни в харчовому складі населення розвинутих країн, пов'язані з переходом від тваринних жирів до овочів і олій, а також збільшення населення країн Азії та швидкий розвиток тваринницького сектору ЄС. Загалом це призвело до зростання світового попиту на сою та перепозиціонування її вирощування в багатьох країнах, у тому числі й у нашій країні [2].

Основним лімітуючим фактором урожайності сої була і залишається волога, окрім необхідності отримання певної кількості теплових одиниць, необхідних для нормальної вегетації. Останній фактор, пов'язаний з видимим потеплінням, вже не актуальний, і його можна просто вирішити, вибравши більш ранні сорти для посадки в північних регіонах. Натомість заповнити чимось нестачу вологи досить складно. Нестача запасів продуктивної вологи в ґрунті викликає стрес у сходів сої у червні. Далі йде жеребкування: якщо рослина більш-менш в нормальному стані, а в кінці червня-липні йде дощ, то буде зроблено [4].

Основні аспекти вирощування сої:

1. Правильний підбір сортів сої
2. Передпосівна обробка
3. Мінеральне живлення сої
4. Гербіцидний захист сої.

Отже, соя є унікальною культурою сільського господарства України, здатною подолати дефіцит протеїну в харчуванні людини, тварин і птиці, що забезпечує підвищення родючості ґрунту шляхом збагачення запасів азоту в ґрунті. Інтенсивне виробництво сої можливе за умов впровадження сучасних технологій посіву, раціонального використання високоврожайних сортів, адаптованих до конкретних ґрунтово-кліматичних умов, обов'язкового контролю за станом посівів. Україна має великі можливості та значний потенціал для подальшого збільшення виробництва сої.

Інформаційні джерела:

1. Державна служба статистики. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
2. Сучасний стан та перспективи розвитку виробництва насіння сої в Україні. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/.pdf>
3. Світовий ринок сої та місце України на ньому. URL: <https://pricereview.com.ua/articles/svitovij-ta-misce-ukra%D1%97ni-na-nomu>
4. Підвищення ефективності виробництва сої. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/>